

Numărul 46.

Oradea-mare 18 nov. (1 dec) 1901.

Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

T ê r n a v a.

*Târnavă! pe-a tale țermuri
Petrecut-am o viață
Cu cântări de fericire
Și cu lacrimi pe față,
Și tu vecinic călătoare
Te duceai nepăsătoare.*

*De-ți spuneam vre-o bucurie,
Treceai rece înainte;
Iar de-ți povestiam de-amaruri,
Remâneai ca mai nainte —
Și tot vecinic călătoare
Te duceai nepăsătoare.*

*Ai vădut precum îmi pare
Multe și-ai rămas tot rece,
Nu te mai miri de nimica —
Lumea asttel se petrece
Și tot vecinic călătoare
Mi te duci nepăsătoare!*

*Dar' când îți spuneam aseară
Cum m'au lovit peste față
Chiar ai mei, știind cât bine
Le-am făcut eu în viață —
Mt te-ai tulburat de-odată
Și-ai rămas tot tulburată.*

Reporterul Deleanu.

Într'una din cele două săli mari ale redacției ziarului: „Gloria“, în care se aflau mese multe, toate cu teancuri de hârtii și ziare pe ele, tablouri și charte geografice pe pereți, George Ionescu, directorul ziarului se preumblă iritat, cu fața aprinsă și cu ochii fulgerători de mânie. De două zile, de când auzise de la mulți și citise prin unele ziare articolele scrise pentru el de fostul redactor Nicu Georgescu, nu mai avea liniște nici ziua nici noaptea, îl supăra cel mai mic lucru, devenise nervos și plictisitor. Slăbise, se posomorise, se schimbase în sfârșit așa de mult, încât nu mai era de cunoscut.

Într'un rënd se opri în fața unei mese.

— Da, e o infamie! Georgescu e un miserabil, o bestie infricoșată! Să scrie el în cele mai mari ziare din București, din provincie, să scrie cele mai josnice calomnii despre mine, să caute să me facă de ris, să me batjocorească! Și asta pentru ce? Pentru că din cauza purtării lui imorale față de mine, șeful se, față de redactorii ziarului meu și 'n sfârșit față de toată lumea, am fost silit să-l dimisionez din funcția lui de redactor? Sigur! Ce era să fac, când chiar interesele ziarului meu cereau această demisionare? Nu i-am spus de destule ori, să se îndrepte, să-și schimbe purtarea, căci altfel n'are să-și meargă bine? Dar de unde să înțeleagă, se purtă tot mai scandalos! Și-acum, acum, în loc să-și recunoască greșelile... oh! miserabilul!

Și isprăvindu-și monologul, infuriat cumva, lovi cu pumnul așa de tare în masă, că din călimarul cu cerneală săriră picături mari, făcând niște pete violete pe câteva ziare.

Dar de-odată își trecu mâna pe la frunte și, ca și când și-ar aduce aminte de ceva, sună și venind un servitor, îi spuse să cheme pe dl reporter.

Petre Deleanu, reporterul ziarului, un tânăr

înalt, brunet, inteligent și cu o față ștregărească, intră în sala de redacție. De doi ani făcea un eseculent serviciu de reportaj ziarului: „Gloria“ și-acum, cu ocazia demisionării redactorului Georgescu, își așteptă din zi în zi denumirea de redactor.

— Domnule reporter, îi zise directorul, mi s'a spus că domnul Nicu Georgescu, fost redactor la ziarul meu, a concurat la o catedră vacantă de profesor la un liceu din capitală. Totodată se svoneșce, că ar fi persoana principală într'un mare scandal întâmplat ieri seara și despre care nimenea, nici chiar poliția, nu știe nimic mai amănunțit. Și te-am chemat să-ți spun, că dacă până deseară vei afla liceul la care a concurat Nicu Georgescu, precum și amănuntele scandalului amintit, vei fi avansat. Vrea să iasă un articol despre acestea în ediția de mâine dimineața a ziarului. Am toată speranța în dta și cred că vei reuși să afli tot.

Zicând acestea, îl concediă.

Eră pe la nouă ore dimineața, când reporterul Deleanu părăsind redacția, plecă să îndeplinească misiunea sa grea. N'avea ideile nici de scandalul întâmplat, nici de liceul la care concurase Nicu Georgescu. În funcția lui de reporter avusese înse lucruri și mai grele de aflat și din cauza aceasta nu eră prea mult îngrijat acum.

Eșit în stradă se întrebă totuș, încătrău avea să pornească? După puțină gândire se decise să urmeze, ca și altă dată, să meargă la poliție și să se intereseze acolo, de și directorul îi spusese că nici poliția nu știe aproape nimic.

Acolo întrebă pe toți comisarii, pe toți agenții secreți, dar toți îi răspundeau aproape aceleași vorbe, că poliția n'are nici o știre. Un singur agent secret, care veni mai târziu îi spusese că în seara trecută a fost o bătaie cu un ofițer și în chestie a mai fost amestecată și o domnișoară, dar tot cazul n'are nici o importanță pentru poliție.

„Totuș am aflat ceva“ își zise Deleanu eșind de la poliție și răsucindu-și cu neastâmpăr mustățile, cum făcea totdeauna când începea să dea de urmele unei afaceri care-l interesă. Eră toamnă, sufliă un vânt rece, care după ce desprindea frunzele vestejite ale castanilor și salcâmlor din câte-o grădină publică, le aruncă în toate părțile. Pe strade eră lume multă, sgomote și-o circulație neîntreruptă de trăsură și tramwayuri.

Deleanu mergea mereu înainte, neșciind nici el singur unde se duce. Cotind ostradă, zări pe un prietin.

— Ei, Mitică!

Și-l întrebă repede dacă n'a auzit ceva despre scandalul întâmplat în seara trecută.

— Aproape nimic, îi răspunse prietinel. Nu știu mă, par' că s'a întâmplat în China, nu știe nimenea aproape nimic despre el. Am auzit și eu de la un agent de poliție, că a fost o bătaie cu un ofițer. Dar cine a fost ofițerul, unde s'a întâmplat bătaia, nu știea nici el. Ș-apoi se svoneșce că ar fi fost un scandal mare de tot!

— Asta am auzit-o, zise Deleanu. Dar tu ce faci acum?

— Tocmai am concurat la o catedră vacantă de profesor la liceul Radu-Negru, dar mai am un rival, care me desperează, știi, Nicu Georgescu, fost redactor la voi. E văr cu profesorul de matematică, care am auzit că are mare influință la liceu. Peste patru zile este alegerea.

— A! Asta-î superb! Am scăpat de una! zise Deleanu. Știi că am avut noroc întelnindu-me cu tine? Frumoasă întelnire! Mi-ai făcut un mare serviciu prin spusele tale!

Și după câtăva vreme, se despărțiră.

Deleanu încântat de ceea ce aflase până acum, într'un mod așa de ușor și închipuindu-și că aceasta este un semn bun pentru tot ce mai avea să aple, plecă vesel mai departe. Trecând pe lângă un restaurant, intră, se mai informă de la câte-un cunoscut despre scandalul din chestie și mai află unele amănunte mai puțin importante. Când eși, își aduse aminte de un prietin reporter la ziarul: „Pacea“ și de la care speră că va afla multe amănunte, dacă va căută să-l întelnească. Plecă imediat la redacția ziarului, dar nu găsi acolo pe reporter. Un redactor îi spusese că reporterul e bolnav de câteva zile și de-atunci nu l-a mai vădut.

Deleanu se hotărî să caute pe prietinel seii acasă. Dar nu-l găsi nici acolo și i se spusese că reporterul locușce de când e bolnav la o mătușe, într'o stradă îndepărtată. Și strada aceea eră în depărtare de vre-o opt kilometri de la locul unde se găsiă el acum!

În sfârșit își luă o trăsură și plecă.

Deleanu își scoase carnetul să facă însemnări despre ceea ce aflase până atunci. Dar cum mergea trăsura repede, cu repezeala aceea mare de tot obișnuită trásurilor din București și în general din toată țara, tocmai când voi să scrie, îi cădă creionul între cele două perini ale jilțului trásurii. Voind să-l scoată, de-odată cu el scoase și un inel de aur, împodobit, cu diamante. Se miră mult, îl examină cu atenție și ceti pe dosul lui: „Elisa Roșeanu, București“. Gândi la numele acesta, care i se părea cunoscut. După câtăva vreme își aduse aminte că, încă în vremea când eră într'un liceu la Ploești, cunoscu pe un elev al școalei de ofițeri de la București cu numele Georgică Roșeanu și pe sora lui, Elisa. Probabil, că inelul eră al ei. Și i se părea curios de tot, ca tocmai el să găsească frumosul inel al domnișoarei Elisa.

Dar îndată ce-și aduse aminte, că înainte cu doi ani încă, când el eră la Ploești, ea avea un frate la școala de ofițeri și, care acum, abstrăgând de la cine știe ce întâmplări nefavorabile, este ofițer, începă să aibă unele presupunerii. Prietinel Mitică îi spusese, că în scandalul din chestie a fost o bătaie cu un ofițer și mai auzise și despre o domnișoară, care probabil, fusese cauza bătaii. E foarte posibil, își gândi Deleanu din ce în ce mai neliniștit, punând cazul, că scandalul să se fi întâmplat cu domnișoara Elisa Roșeanu, ca ea să fi fost în trăsura aceasta, cine știe din ce cauze să fi fost silită la vrre-o împotrivire mare față de cineva și astfel să-i fi cădut inelul. Iar ofițerul ar putea foarte bine să fie fratele ei, să-i fi venit în ajutor și așa să se întâmple bătaia, despre care eșise svon.

Și el se gândi să ia vre-o informație de la birjar. Tocmai trecea prin o stradă mai puțin umblată. El spusese birjarului să oprească și să coboare din trăsura.

— Pe cine ai mai dus astăzi?

— Numai pe colonel Caracaș, l-am dus la casarmă.

Colonelul Caracaș e bătrân, își gândi Deleanu,

doar n'a început la bătrânețe cu dragostea. Ş-apoi l-a dus numai la casarmă. Dar totuș...

— Dar erî, aseară, pe cine ai mai dus ?

— Aseară, da, zise birjarul, pe domnu care a vrut să fugă cu coconița, dar de șcieam, helbet ! Eră să me și bată ofițiru ! Sa-î ia draciî, ce poznă !

Eră aşă de sigur acum Deleanu, că a dat de urmele scandalului și în curênd îl va șci de tot, că ar fi fost în stare să facă un rêmășag cât de mare.

— Ce, a fost ceva cu vre-o coconiță și cu ofițeri ? Trebuie că a fost interesant ! Cum s'a întemplat ?

— Dar lasă coconașule, nu me mai sondă, că tot atât este și dacă vei șci. Ş-apoi mi-aû spus să nu mai fac vorbă.

Și birjarul voi să se urce în trăsură, făcênd o față ca și când ar fi voit să spună că n'are vreme de conversație.

— Ia stai, îi zise Deleanu, ți-a dat ceva ?

— Mi-a dat ofițiru cincî lei.

— Uite, eû îți dau zece, numai spune tot.

Birjarul se uită cu neîncredere la Deleanu, se gândi, apoi dete din umeri și luă cele doue piese de câte cincî lei, pe cari i le întindea Deleanu.

— Apoi să veđi coconașule, tot o să se afle, de ce să nu spun ? Eû treceam erî pe la cincî ceasuri prin calea Victoriei și me opreșce un domn, îmi spune să-l duc departe, în strada Sf. Spiridon, unde va sta vre-un ceas, apoi va veni încă cu cineva și pe urmă să-î duc în goana cailor până la Chitila. Ne-am învoit în privința plății și după ce am ajuns în strada Sf. Spiridon, domnu îmi spune să stau după niște arbori, că el se duce. Peste vre-un ceas îl ved venind repede cu o femeie în brațe, care se sbătea aşă de tare, că de vre-o câteva-orî eră să-î scape. Trebuie că-î astupase gura cu ceva, că femeia nu putea de loc să țipe. O urcă în trăsură, se urcă și el și pornirăm. Cum e strada aceea mai neumbată, veđi dta, nu eră mai nimeni să ne vadă ș-apoi mai începuse și o ploaie, de gândiaî că o să fie potop.

„După vre-un sfert de ceas ved o trăsură în urma noastră, care venia repede de tot. Mie îmi părea că ne urmăreșce și tocmai când eră să strig coconașului din trăsură, n'o mai veđui. Dar după câțava vreme o veđui iar și-apoi iar se făcû nevedută. Atunci me întorsei :

— Coconașule, par' că ne urmăreșce o trăsură.

— Mână iute, cât poți de iute, îmi strigă el.

„Dar tocmai atunci, trăsura ce venise în urma noastră, pe semne ne încungiurase pe altă parte și numai o ved înaintea noastră. Eram afară din Bucureșci, pe câmp. La moment sări un ofițir din ea, sări și soldatul, care făcea pe vizitiul și amêndoi voiaû să-mi oprească caii. Eû dau biciu cailor, dar de altfel nu prea aveaû poftă de împotrîvire, căci fugiseră prea mult în ziua aceea. Soldatul îi loveșce mereu peste cap și-î apucă de frêne ; eră să mai îmi răstoarne și trăsura. Ofițiru se repeđi la mine cu cravașa ridicată :

— Opreșce birjar, că te arđ !

„Eû ce să fac ? Opreșce caii. Atunci să auđi o larmă în trăsură și coconița începû să strige :

— Vocea lui Georgică, Georgică nu me lăsă !

— A, da ! Georgică se numia fratele domnișoarei Elisa Roșeanu, zise Deleanu încet.

(Finea va urmă.)

STELIAN RUSSU.

Frumosul.

Studiu psihologic.

Treuga Dei.

Trei fenomene psihologice putem distinge, dintre cari fiecare are mai multe ramuri, ramurile, rămurele și aşă mai departe.

Aceste sînt : Virtutea, Dreptatea și Perfecțiunea.

Asupra acestor trei stele strălucitoare pe firmamentul psihologiei planează Adevêrul.

Figura II.

Adevêrul.

Etica, motiv : onestitatea, suma : Virtutea.

Dreptuî, „ : ordinea, „ Dreptatea.

Arta, „ : creațiunea, „ Perfecțiunea,

ne indică că ne încâlđim la razele acestor trei stele supra-pămêntene prin ajutorul : eticei, dreptului și artei.

Etica are ca motiv onestitatea. *Honeste vivere, neminem laedere suum cinque tribuere.*

Aceasta axiomă e luată după dreptul Roman ca motiv al dreptului, dar necorect, de oare-ce onestitatea — cuprinsă în frasa : a trăi onest, a nu vătêmă pe nimene și a da fiecărui a cinstea cuvenită — e o concepțiune etică și nu juridică.

Cu alte cuvinte, pentru ênsuş faptul că nu me port onest, dreptul nu me poate luă la răspundere. Răspunderea mea începe acolo, unde prin purtarea mea necuvenită am conturbat ordinea socială care trebuie restabilită.

Biserica creștină își are ca sumă — numită de dênşa motiv — a conduitei sale morale : Dragostea. Îubeșce pe d'aproapele teû ca ênsuş pe tine. Îubeșce și pe vrăjmașul teû, căci aceasta este voința lui Dzeu, care îubeșce pe toți, pe cei buni ca și pe cei rei.

Dragostea fiind înse numai un ram al virtuții care cuprinde în concepțiunea sa complexul bunurilor sufleteșci, nu poate servi singură ca sumă eticei.

Dreptul.

Dreptul are ca sumă, — după cum am arătat mai sus — dreptatea.

Dreptatea e înse — după zisa Românului — la Dumnezeu, nu se poate decât atinge.

A se ajunge dreptatea se poate tot atât de puțin, pe cât de puțin se pot ajunge surorile acesteia : virtutea orî perfecțiunea.

Fiind deci dreptatea o concepțiune metafisică, urmează de sine că și isvorul din care aceasta țineșce, dreptul, precum și motivul acestui drept, ordinea, să fie tot concepțiuni metafisice.

E deseartă deci suposițiunea doctrinară, că dreptul ar fi o concepțiune șcientifică orî filosofică, și nu psihologică.

Romaniî numiaû tratatul despre drept, — sau după cum ne obiçnuim a zice : șciința în drept (*Rechtswissenschaft*) — doctorat în drept ș. a. : *Juris peritia* orî *Juris-prudentia*.

Aceste și sînt numirile lui adevêrate, fiind că nici „peritia“ nici „prudentia“ n'aû pe „eu“-l afectiv, ceea ce denoată caracterul psihologic al acestora. Decât că în ceea ce priveșce definițiunea juris-

prudenției ori a dreptului și Romanii au căzut în aceleași greșeli în cari am căzut noi după densii.

În dreptul Roman găsim anume următoarele definițiuni: „Jurisprudencia est rerum divinarum atque humanarum notitia, justī atque injusti scientia“, precum și: „Jus est ars boni et aequi“. Ca și când s'ar putea ști ce e just și ce e nejust!

Dreptul iarăș nu poate fi arta bunului și a e-cuitabilului pe simplul motiv, că nici unul dintr'aceste nu sînt concepțiuni juridice, ci etice; iar arta e ênsăși pentru sine o concepțiune psihologică, independentă de resortul dreptului.¹

DR. DIMITRIE MAGDU.

Să nu te joci cu jurământul.

Comedie în trei acte de *Alfred de Musset*.

(Urmare.)

Valentin. Nu știu. Nu zic nimic. Eū știu numai ca umblând pe stradă să nu me arunc sub roțile trăsurilor, când mi-e foame, să nu mânc peșci mititei, când mi-e sete, să nu beau dintr'un păhar spart, iar când vęd o femeie, să nu o iaū în căsătorie. Și cu toate acestea nu sînt sigur că nu me va călcă roata, nici că nu me voi îneca, nici că nu mi se va sfărîmă vre-un dinte, nici...

Van Buck. Fi! Dar domnișoara de Mantes e cuminte și bine crescută; știi colea o fetiță drăguță.

Valentin. Doamne păzește! Nu vreați să rostească nici un cuvânt reu despre densa. Ea poate chiar să fie mai bună decât toate. Domnia-ta spui, că i s'a dat o creștere bună. Ei, ce creștere? Merge la baluri, la teatru, la alergările de cai? Ese dimineața, ori la amiazăzî singură în birjă, pentru ca să se întoarcă numai de seară? Are o camerieră iscusită și scară ascunsă? A vędut „Turnul orașului Nesle“.² A citit romanele lui Balzac? Merge în sêrile de vară, când adie un vânt moale, ca să vadă la Câmpii-Elisei lupta a zece ori doisprezece flăcăi goi cu umerii osoși? Are drept institutor pe un bun dansator frizat și grav, lung cât un prusac, care o strînge de mână de câte ori au bēut punch? Primește după masă visite intime, pe o sofă moale, în clarobscurul unei draperii rosa? Are un zăvoraș aurit pe ușe pe care îl împinge cu degetul cel mic, și niște perdele moi pe cari le sloboade făr' de sgomot, pe când își întoarce capul suriđend? Își pune mînușă în păhar, când se desface șampania? Merge la balul operei, pentru ca să aibă ocașie de a dispăre pe un sfert de ceas, a alergă la Musard și a se întoarce căscând? A învățat să-și arate numai albul ochilor, ca o porumbiță îndrăgostită, când cântă Rubini? Vara nu o petrece la țară, la o prietină încercată, care o cere pe răspunderea ei de la părinți, apoi o lasă în toată seara la pian, pe când se plimbă pe sub carpeni șopotind cu un oficer de husari? Îi plac plimbările în luntre? Are migrenă?

Van Buck. Vai, sărăcuț de mine! Ce tot spui?

Valentin. Dacă n'a învățat nimic din toate a-

cestea, știi că n'a învățat lucru mare? Dar atâta păcat! O să învețe singură ce n'au învățat-o alții; nu de gîaba e femeie. Iar atunci, cine ar putea să răspundă de ceea ce va urmă?

Van Buck. Ce curioase idei ai asupra educației femeilor! Nu cumva te gîndești să faci școală?

Valentin. Nu. Dar aș dori ca o fată tină să fie un fir de iarbă în pădure și nu o plantă într'o seră. Unchiule, hai să mergem la Tuileri și să nu mai vorbim de aceasta.

Van Buck. Nu o vreați pe domnișoara de Mantes?

Valentin. Ca și nici pe ori-care alta. Nici mai mult, nici mai puțin.

Van Buck. Tu me faci p'aci-p'aci să injur, incorigibil ce ești! Uite, aveam cele mai frumoase șperanțe; copila aceasta va fi foarte avută odată. Tu me vei ruina și te vei duce dracului, iată ce o să fie. -- Ce-i? Ce vreați?

Valentin. Să-ți dau bastonul și pălăria, ca să ieșim la aer, dacă vreați.

Van Buck. Par' că mie îmi este de aer! Te desmoștenești, dacă nu vreați să te însori.

Valentin. Unchiule, domnia-ta zici că me desmoștenești?

Van Buck. Cum e Dumnezeu în cer! Jor că o fac! Me fac și eū tot așa de încăpăținat, cum ești tu; și să vedem apoi care din doi va isbuti.

Valentin. Me vei desmoșteni în scris, ori cu graful viu?

Van Buck. În scris, nerușinat de tine!

Valentin. Și cui îi vei lăsa ce ai? Vei fondă, sper, un premiu de virtute, ori un concurs de gramatică latină?

Van Buck. Me voi ruina eū singur mai bine, decât să me las ca să me ruinezi tu.

Valentin. Dar acum e oprită și loteria și jocul hazard. Iar cât ai domnia-ta, nu vei putea bea cât va fi lumea.

Van Buck. Voi părăsi Parisul. Me voi întoarce la Anvers, me voi însura eū, dacă tu nu voești și îți voi trēnti șasă veri germani.

Valentin. Iar eū voi merge în Algeria, me voi face cornist la dragoni, me voi însura cu o arăpaoică și îți voi aduce douezeci și patru nepoți, negri ca scrumul și proști ca gardul.

Van Buck. Pe zilele mele! Dacă iaū bastonul...

Valentin. Bine, bine, unchiule; dar grijă cum dai, ca să nu îți rupi cîrja bētrănețelor.

Van Buck (imbrățișează pe Valentin.) Ah, nerușinatule! Tu abuzezi de mine.

Valentin. Ascultă-me, unchiule. Nu doresc de loc să me însor; dar pentru domnia-ta aș face-o și asta. Trebuie înse ca să-mi făgăduiești de-pe acum, că ori-cât ți-ar părea de straniu, te vei învoi cu ceea ce vreaū să-ți propun.

Van Buck. Cu ce naiba să me învoesc? Spune.

Valentin. Făgăduiește-mi întēi; apoi îți spun.

Van Buck. Cum să-ți făgăduesc, până când nu știu ce?

Valentin. Unchiul meu, altfel nu se poate.

Van Buck. Ei, fie. Îți făgăduesc.

Valentin. Dacă domnia-ta vreați ca să iaū pe domnișoara de Mantes; e un mijloc, dar unul singur, și anume, ca eū să fiu sigur că nu îmi va pune nici odată părechea de mînuși, de care vorbirăm mai înainte.

¹ În acest studiu, pe pagina 523, rēndul 39, după cuvēntul „Dzeirea“ să se intercaleze: „aceasta ar încetă a mai fi Dzeire.“

² Nesle (pron. Nel) = oraș în Franța. „La Tour de Nesle“ = o piesă favorită a teatrelor populare, numită astfel după un turn din Paris situat pe malul Seinei și avēnd aceeaș numire.

S c r i s o a r e a l u i .

Van Buck. De unde vrei să știu eu înainte lucrul acesta ?

Valentin. Sunt cu toate acestea unele probabilități, despre cari te poți convinge fără de multă greutate. Așă, dacă aș fi sigur dinainte, că domnișoara de Mantes poate fi sedusă în opt zile, cred că aș avea toata dreptatea să me tem a-î cere mâna. Da, ori ba ?

Van Buck. Foarte just ; dar cum să te asiguri ?

Valentin. Ușor, și fără multă pierdere de vreme. Baronesa nu m'a vădut în viața ei. Fie-sa tot atât de puțin. Domnia-ta vei lăsa să pună caii și le vei face o vizită. Le vei spune că regreti foarte, dar nepotul domniei-tale are de gând să rămână făcău. Un cîas în urma domniei-tale eu voi ajunge la castel, domnia-ta nu me vei recunoaște ; iată totul de ce te rog. Restul me privește pe mine.

Van Buck. Tu me sperii. Ce ai de gând ? Cum vrei să te presinți ?

Valentin. E grijea mea. Te rog numai să nu me recunoști, iată rolul domniei-tale. Eu voi sta opt zile în castel ; puțin aer îmi va face bine. Dacă-î vrea, vei sta și domnia-ta.

Van Buck. Ești nebun ? Ce vrei ? Vrei să seduci o fată nevinovată în opt zile ? să faci pe galantul sub un nume fals ? Oho ! Nu e în toate basmele istoria asta ? Ori me ia tu drept un unchiu din anecdote ?

Valentin. Doamne ferește ! Eu te ia drept un unchiu veritabil. Și mai mult, domnia-ta ești cel mai bun unchiu de pe lume. Ascultă-me, să mergem la Câmpii-Elisei. O plimbare după masă și după atîta vorbă, nu ne va strică. Vino, eu îți voi spune tot ce mi-am pus în gând. Până când domnia-ta me vei certă, eu voi apără propusul meu ; când voi pleda eu, domnia-ta îmi vei face morală și mare lucru, dacă nu vom vedea un cal frumos ori o femeie drăguță care ne va încântă pe amîndoi. Vom vorbi fără de a ascultă unul vorbele celuilalt ; crede-me, căci nu glumesc, acesta e cel mai bun mijloc de a ne înțelege. Să mergem !

(Les amîndoi.)

Scena II.

La castel.

Baronesa. Cecilia, Preotul, Măestrul de dans.

Baronesa șade și lucrând la o broderie, vorbește cu preotul, Cecilia face o lecție cu măestrul de dans.

Baronesa. Ce lucru să fie acesta ? Nu mai aflu ghemul cel vînat.

Preotul. Înainte cu un sfert de cîas l-am vădut la domnia-voastră. Se va fi durat undeva.

Măestrul de dans. Dacă voiți domnișoară, numai odată încă figura aceasta. Apoi ve veți odihni.

Cecilia. Eu vreau să învăț valsul.

Măestrul de dans. Doamna baronesă e contra. Ve rog să priviți în stînga și să nu ve tot împotriviți.

Preotul. Ilustră doamnă, ve rog să-mi spuneți cum vi-a plăcut predica de duminică ? Dacă nu me înșel, ați ascultat-o.

Baronesa. Verde și rosa pe fund negru, asemenea mobilei din etaj.

Preotul. Pofțiți ?

Baronesa. O, pardon, duminică nu am fost la biserică.

Preotul. Dar îmi aduc bine aminte, că v'am vădut.

Baronesa. Unde ?

Preotul. La San-Roc, duminică trecută.

Baronesa. A, da, tocmai. Toți plîngeau. Foarte mulți doară nici nu luați batiștele de la nas. Eu am ieșit pe la jumătate ; fiind că vecina mea era încărcată de odorante, ceea ce me face să leșin totdeauna.

Măestrul de dans. Domnișoară, ve rog să me ascultați. Întoarceți capul de-abia și îndoiți brațul.

Cecilia. Dar, domnule, dacă nu vreau să cad, trebuie să privesc înainte.

Măestrul de dans. Fi ! E grozav. Uite, vedeți ; se poate zeva mai ușor ? Priviți numai la mine ? ce-î, cad eu ? Pășiți la dreapta și priviți la stînga, pășiți la stînga, priviți la dreapta ; nimic mai natural pe lume.

Baronesa. Nu înțeleg, ce s'a putut face ghemul cel vînat.

Cecilia. Mamă, pentru ce nu me lași ca să învăț vals ?

Baronesa. Pentru că e indecent. — Ai citit pe Jocelyn ?

Preotul. Da, ilustră doamnă. Sunt versuri frumoase, dar fondul, ve mărturisesc...

Baronesa. Fondul e negru. Toată mobila e neagră. O să veți cum se potrivește pe palisandru.

Cecilia. Dar mamă, Miss Clary valsează escelent și domnișoarele de Rainbaut de asemenea.

Baronesa. Miss Clary e engleză, domnișoara mea. — Reverendisime, sînt sigură, că s'a vîrit sub domnia-ta.

Preotul. Cine ? Miss Clary ?

Baronesa. Ași. Ghemul meu. Iată-l. Ba nu, acesta e cel roșu. Unde s'a putut ascunde ?

Preotul. Scena cu episcopul îmi place foarte mult, e genială ; un talent...

Cecilia. Dar mamă, de ce pentru o engleză e decent valsul ?

Baronesa. Am mai citit un roman, ce îl primisem de la Mongie. Dar nu îi mai știu nici titlul, nici de cine era scris. Domnia-ta, reverendisime l-ai citit ? E scris binișor.

Preotul. Da, ilustră doamnă. — Îmi pare că se aude deschidînd poarta. Așteptați vre-o vizită ?

Baronesa. Ah, adevărat ; Cecilia, vino să-ți spun ceva.

Măestrul de dans. Domnișoară, doamna baronesă v'a grăit.

Preotul. Nu vine nimeni. Nu ved nici o trăsură. E vizitiul scoate doi cai.

Cecilia (se apropie.) Mamă, domnia-ta m'ai chemat ?

Baronesa. Nu. Ah, da. Vine cineva. Apleacă-te să-ți spun la ureche. (Șoptește.) E un pețitor. Ți-e făcută coafura ?

Cecilia. Un pețitor !

Baronesa. Da ; și cum e mai potrivit. Între douezeci și cincă și treizeci de ani ; ori și mai tîner, — nu știu nimic ; foarte bine ; dansează mai departe.

Cecilia. Dar, mamă, voiam să-ți spun...

Baronesa. E de necredut ce s'a putut face ghemul acela. Am avut numai unul vînat și trebuie să-l pierd și pe-acela.

Scena III.

Un fecior, anunță: Domnul Van Buck.
(Feciorul ese.)

Aceiași, Van Buck intră.

Van Buck. Doamnă baronesă, ve poftese bună ziua. Nepotul meu nu a putut vini cu mine. El m'a însărcinat să ve spun, că regretă foarte și să ve rog să-l scusați, pentru că nu se poate ținea de cuvânt.

Baronesa. Ah, așa. Nu vine? Iată fiica mea. Își face chiar lecția de dans; permiteți ca să urmeze? Am zis să vină aici, pentru că în camera ei e prea strimt.

Van Buck. O, ve rog, nu aş vrea nici de cum să ve deranjez. Dacă descreeratul de nepotu-meu...

Baronesa. Pofțiți ceva de băut? Dar luați loc. Cum ve aflați?

Van Buck. Doamna mea, lui nepotu-meu îi pare foarte reu...

Baronesa. Reverendisime, domnia-ta remăi, nu-î aşă? Bine, Cecilia, dar ce e?

Măestrul de dans. Domnișoara e obosită.

Baronesa. Ași! Dacă ar fi la bal, la patru ciasuri dimineața nu ar fi obosită încă, nu zeu. — Ei, spune-mi dar... (Încet către Van Buck.) Nu se face nimic?

Van Buck. Me tem că nu. Și ca să spun totul...

Baronesa. Ah, ce! Refusă? Prea bine! E nos-tim.

Van Buck. Doamna mea, pe sufletul meu, să nu credeți că e vina mea. Ve jor pe sufletul părinților mei...

Baronesa. În fine dânsul refusă. Da? Îar lucrul nostru rămâne baltă?

Van Buck. Dar doamna mea, dacă eu aş putea; spunând dreptul...

(Se aude sgomot mare de-afară.)

Baronesa. Ce se aude? Caută, reverendisime.

Preotul. Ilustră doamnă, s'a răsturnat o trăsură aci înaintea castelului. Slujile aduc pe un tiner care pare a-și fi perdut simțirile.

Baronesa. Doamne sfinte! Aduc un mort. Să aranjeze îngrabă odaia cea verde. Veniți, Van Buck, dați-mi brațul. — Cecilia, așteaptă aici. (Ies toți afară de Cecilia.)

Cecilia (singură.) Un mort. O, Doamne! Aș vrea să-l ved; dar me înfiorez să privesc. Ah, cerule! e un tiner, pe care l-am vedut la un bal în iarna trecută. Uite, e nepotul lui Van Buck; să fie acesta de care mi-a vorbit mama? Dar nu e mort! Iată-l că vorbește cu mama. Lucru straniu, eu nu me înșei, îl cunosc bine. Dar pentru ce spunea unchiul se, că n'o să vină? O! nu me las până când nu voi ști asta!

Scena IV.

Cecilia, Baronesa, întrând.

Baronesa. Vino, Cecilia. Nu mai e pentru ce să stai aci.

Cecilia. Mamă, e rănit grav?

Baronesa. Ce te priveșce pe domnia-ta asta? Vino, domișoară, vino.

(Ies ambele.)

(Va urmă.)

Tradusă de

LUCIAN BOLCAȘ.

Cătana impușcată.

— Baladă populară. —

Frunzuliță di de spine,
Prepelița dintre grăie
Tot strigă, tot ciripiă:

„Haida bade pe Câmpie,
C'am vedut pe lelea fie,
Când o trecut pângă mine,
Dăinuind bade de tine“.

— Da de dăinat ce-mi dăină?

— Da dăinuță, dăinuia:

„Frunză verde și dăină,
De când s'o dus bădița,
Reu me doare d'inima,
De când s'o dus bădița
Reu me doare sufletu,
Că te-ai dus în țeri străine,
Unde nu cunosc pe nime,
Ca te-ai dus în altă țară,
Unde n'ai zi cu tigneală,
Făr' tot necaz și povară.
Bade sufletelul meu,
De-î veni coală pe di sară,
Aș eși 'n portiță-afară,
Să-ți dau gură pe tigneală.
Bade sufletelul meu,
De-ai veni

Bin' te-aș primí,
Cu vinars împotrocit,
Ca să șcîi că te-am iubit,
Cu vinars de cel mintat,
Să șcîi cât te-am așteptat.
Și țî-aș da bade țî-aș da,
În colop
Un tiriboc,
Tiriboc și busuoc,
Să fîi bade cu noro.
Și țî-aș da, bade țî-aș da,
Mere dulci,
Să nu te duci,
Frunză verde de pe fag,
Că-mi ești bade tare drag“.
— Da bădița raspunde:
— De mi-ai da lele mi-ai da,
Tiriboc și busuoc,
Înapoi nu pot să 'ntorec.
Că-s copil fără noroc,
Că noaptea sta în șilboc,
Întîntat și ferecat
De pușcută rădemat,
Dar mândrută,
Îenuță,
Tare nu te amări,
Că io iară oiū veni,
Tare nu te supără,
Că io iar' oiū înturnă,
Când or bate brumele,
De se duc regulele,
Că se 'mplinesc zilele“.
Brumele din greț cădea,
Regute multe merea,
Că zilele se 'mplinia,
Dar bădița nu-mi venia.
— Dar di ce nu imi venia?
— Da cum Doamne mi-o veni,
Și cum mi s'a d'înturnă,
Că el, Doamne-î impușcat,
Împușcat și îngropat,
Col' din jos de Terigrad.

Auđită în Fărăgău (Câmpia Ardealului.)

Cul. de

TEODOR A. BOGDAN,
inv. în Bistrița.

SALON.

Și... nu mai pot...

Departe... departe... Voiam să fug departe de voi dureri, cari lanț ve țineți în rostul vieții mele.

Și am mers... Am tot mers. Cu gând pribeag, cu suflet zdrobit, mergeam mereu înainte. Speram oare să aflu în cale binele? Nu. Durerile me alun-gau; și aș fi mers din lume afară *dacă*...

Dar iată colo în marginea orizontului învâluit în cernita haînă a nopții, — lumină. Lumină inten-sivă, care me atrăgea ca o țintă a pribeagului meu gând. Nu șciam atunci, că începusem să urc înceti-nel golgota suferințelor.

Singură... singură. Împrejmultă de lume stră-ină, dușmană sentimentelor mele; singură, pe patul așternut de suferințe, îmi trăgănez zilele amare. Uru-itul trăsurilor, clopotirea tramvayelor, risul răsfațat al trecătorilor pe trottoare, — din depărtare accente de muzică veselă, sgomot continuu, frecvență de lume multă, îmi ating mereu urechile. Și ecoul a-cestei vieți de capitală, — în sufletul meu este: vai... vai... durerile mele... fără margini... vai... vai...

S'a făcut noapte... Noapte lugubră. Durerile truditului meu cap se întesc. Chinuită me svêrco-lesc în așternut. Corpul îmi arde ca jăraticul. Sân-gele mi se urcă la cap. Rotogoale roșii ved ochi-mi înferbentați, inima palpitează repede-repede; ferbin-țeala istovitoare îmi îngreunează corpul... Și sunt singură... Uite colo în colțul odăii!? Dar nu! Nu se poate! Sunt halucinații!

Iritată întorc șurubul electricei de lângă pat... Prin umbrarul verde de mătășă lumina lampii se răsfrânge palidă... O paloare mortală... Dar ce-î a- ceea?... Uite! Din colțul odăii se desvoaltă o figură mare, puternică... Privește spre mine, ca spre o pradă... Tremur. Têmplesle îmi svêcnesc. Corpul mi-l simt amortit. Nu îmi mai simt membrele. Strâng convulsiv din pumni. O forță hipnotică îmi ține pri- virile mereu așintite spre fantoamă... Par' că se mișcă?!... Par' că vine spre mine? Vrea să strig. Sunt slăbită — nu mai pot... Dar cine m'ar auzi? Sudorile reci îmi curg în pârăiașe pe față în jos... Și sunt singură... Singură... Uitată de toți, lăsată pradă chinurilor și durerilor, cari atât sunt de înlân- țuite de viața mea... Vai, — nu mai pot...

Uite, se mișcă!... A, sunt o nebună dacă cred!... Dar uite, se mișcă viziunea... Ferbințelile mi se urcă la inimă... la gât... limba mi-e sfârög în gură... me înnee... Apă!... apă!... dați-mi apă!... dar cine? Sunt singură... de tot singură...

Îmi simt sfârșitul... Cu o ultimă forță a voinței apuc rosariul ce îmi atêrnă la cap.

„În mâinile tale Doamne îmi dau sufletul“... Și încep: „În numele tatălui și al fiului...“ Ce transfor- mare?... Colo în colț!... Uite! Fantoama mea e cu

aureolă în giurul capului și cu privire atât de blânde, de milostive...

„Tatăl nostru carele ești în ceruri...“ Spun mai departe repede, cu iritare sufletească...

Isprăvesc rosariul. Sunt istovită de tot... Nu mai pot... Viziunea își întinde binefăcător brațele spre mine... Capul îmi cade trudit pe pernă și... nu mai știu de nimic...

Dar ce-î asta?... Cine m'a prins de mână?... Cine?... Cine m'a chemat pe nume?... Cine îmi știe *ai*ei numele?... Ce vrea?... Cu o smâncitură de ul- timă energie me ridic... Privesc în giur. Nimeni... Nimic... Sunt doar singură... atât de singură!... Și sentimentele torturătoare înainte de a adormi, me cor- pleșesc din nou și îmi seacă par' că viața din oase... Me cuprind leșinuri, nădușeli... apă... apă dați-mi... apă!... Dar cine?... Cine me aude?... Nimeni... Sunt singură...

E noapte târziu.

Sgomotul vieții de stradă a amuțit. Nimic nu conturbă liniștea profundă a nopții. Lumea toată pare că doarme... Numai eu veghez pe patul așter- nut de suferințe.

Durerile truditului meu corp se întesc și îmi consumă viața. Corpul îmi arde ca jăraticul. Sângele mi se urcă la cap. Rotogoale roșii ved ochi-mi su- fletești; inima palpitează repede-repede, ferbințeala istovitoare îmi seacă par' că viața din oase... Me cuprind leșinuri, nădușeli... limba mi-e sfârög uscată... nu mai pot!... nu... nu mai pot... Apă!... da- țî-mi apă!... apă!... Dar cine?... Cine me aude?... Sunt singură... Atât de singură și... nu mai pot...

Budapesta 13 nov. 1901.

MARGARETA MOLDOVAN.

Cugetări.

Primul pas în iubire îl face mai în totdeauna bărbatul, și cel din urmă: femeia.

Femeia și focul sunt două elemente pe cât de necesare, pe atât de periculoase.

Adevăratul soț trebuie să fie mai mult părinte decât amant pentru femeia lui; după cum adevê- rata soție trebuie să fie mai mult mamă decât a- mantă pentru bărbatul ei.

A rănî pe cineva în amoru-î propiū, este a co- mite cea mai mare crimă morală.

Cu cât ești mai filosof, cu atât ești mai nemul- timit de viață.

Mama este prima noastră iubită mai putend fi apoi și cea din urmă; ea nu ne înfăcărează, dar nici nu ne înșeală vr'odată, și nici nu ne uită până la moarte.

Lenea este une-orî apanagiul corupției, după cum corupția e mai în totdeauna apanagiul lenii.

Serbări școlare în Beiuș.

— La onomastica episcopului Mihail Pavel. —

Serbătoarea sf. arhangelii Mihail și Gavril a oferit tinerimei școlare din Beiuș ocaziunea d'a se prezintă publicului prin niște serbări frumoase. Motivul prezintării în ziua aceasta a fost onomastica în. Pr. SSale părintelui episcop Mihail Pavel, patronul acestor școli, al cărui nume, de-alături cu al episcopului Samuil Vulcan, este scris cu litere neperitoare în istoria culturii noastre naționale. Ca în toți anii, astfel și acum, tinerimea școlară, în frunte cu conducătorii săi, a creșut a împlini o datorie aducându-i tributul devotamentului său.

Nici odată înse par că aceste festivități n'au avut un succes atât de strălucit ca de asta-dată. Programele bogate și variate au fost executate esecutiv și tot publicul a rămas încântat.

Șirul festivităților s'a deschis în ajunul serbătorii, la 7/20 noiembrie, seara la 5, printr'un concert dat de elevii școlii civile de fete cu internat.

Îată programa:

1. Musicescu: „Imn Arhiepiscopului“, cor vocal.
2. Vulcan: „Limba mea“, poezie rostită de V. Pop elevă cl. IV elem.
3. Jungmann: „Loin d'elle“, piesă de pian executată de V. Ștefanica.
4. Alexandrescu: „Șoarecele și pisica“, poezie rostită de M. Crișan cl. I civ.
5. Bechstein: „Elišabet's Rosen“, poezie rostită de C. Lupan cl. III civ.
6. Sorban: „Hora“, cor vocal.
7. Rudnyánszky: „A tündérek“, poezie rostită de M. Pelle cl. IV civ.
8. Chovan: „Dansuri românești“, pian 4 mâini, M. Ardelean, I. Gera.
9. Carmen Sylva: „Mama poporului“, poezie rostită de M. Steer cl. IV civ.
10. Hauptmann: „Rugăciune“, cor vocal.
11. „Cuvânt de încheiere“, rostit de M. Gitta elevă cl. II civ.
12. Musicescu: „Mulți ani“, cor vocal.

Publicul a petrecut cu plăcere continuă toate punctele programei și a subliniat în mai multe rânduri cu aplauze prestațiunea istetelor eleve. Și toți s'au depărtat cu impresiunea bucuriei, felicitând pe directoarea dsoara Stolojan și pe celelalte profesoare ale școlii și internatului.

În ziua următoare, la 8/21 noiembrie, după sf. liturghie celebrată cu deosebită pompă, a urmat la 11 ore din zi, în sala cea nouă a gimnaziului, zidită în acest an pentru gimnastică, seria a doua a festivităților: ședința festivă a societății de lectură „Samuil Vulcan“, compusă din școlari de cl. VII și VIII gimnasială.

Programa: 1. Cuvântare festivă. 2. B. Bruni op. 34 nr. 5, duett executat de M. Berinde VIII și R. Mioc VI. 3. Odă festivă, de R. Cupariu profesor gimnasial, declamată de F. C. Bontescu VII. 4. Cântec de felicitare, de ** esec. de corul gimn. în 4 voci. 5. Noaptea st. Andrei, de V. Alexandri decl. de P. Popa VIII. 6. Ch. Dancela op. 99 4-e trio. esec. de M. Berinde VIII, R. Mioc VI și I. Hubic VI. 7. Tetemre hivás, de I. Arany decl. de Emil D. Babescu VIII. 8. Imnul vânătorilor, de Gr. Musicescu esec. de corul gimn. în 6 voci. 9. Der Handschuh, de F. Schiller decl. de R. Pașca VIII. 10. F. Masas op. 60 nr. 5, duett esec. de N. Butean VII și F. Hubic VI. 11. Psalm 136, decl. de Ștefan Marcus VII.

12. Mulți ani, de Fehérváry esec. de corul gimn. în 4 voci.

Un matineu interesant acesta, inspirând plăcere și chiar entuziasm, care s'a manifestat la toate punctele programei. Momente de satisfacțiune pentru profesori. Iar pentru public o mulțumire sufletească.

Seria din urmă a serbărilor a fost ședința publică aranjată de membrii societății de lectură „Mihail Pavel“, din clasele V—VI gimnasiale, tot în onoarea Patronului Institutului, la orele 3 și 1/2 după miazăzi.

Îată și programa acestora: 1. Marșul Cojocariilor. 2. Cuvânt de deschidere, rostit de A. Ciple st. cl. VI. 3. Mulți ani, esec. de corul vocal. 4. Odă ostașilor români, de V. Alexandri, declamată de R. Mioc. 5. Hora lui Iancu, cvartet, esec. de Andr. Pap, V. Petricaș, R. Mioc și F. Hubic st. cl. VI. 6. Codrul frate cu Românul, disertație de V. Filipiuc VI. 7. Deșteaptă-te Române, esecutată de corul vocal. 8. „Cinc-i Nuhăm?“ de Th. Speranța, decl. de V. Papp cl. VI. 9. „Menuet“, de Daukla Ch. esec. de Hubic F, R. Mioc și V. Petricaș st. în cl. VI. 10. Treicoulul român, de Elia Trăilă decl. de I. Roșu cl. V. 11. Patria rëndunelilor, esec. de corul vocal. 12. Cuv. de închidere, rostit de V. Pereș st. de cl. VI. 13. Mulți ani, de Fehérváry esec. de corul vocal. 14. Ardelene, de corul instrumental.

Intocmai ca celelalte, astfel și producțiunea aceasta a mulțumit pe toți. Tinerii debutanți au primit bine meritate încurajări.

Ieșind din sală, sub impresiunea acestor înălțătoare serbări, cu gândul la acela care le-a produs, ne închinăm cu respect figurei generoase a bunului părinte episcop și ne revocăm în memorie frumoasele rënduri din avântata odă a dlui Radu Cupariu, declamată cu atâta succes în ședința dinainte de miazăzi:

De-am retăcea mărirea-ți, cu inimă ingrată,
Acele ziduri sacre în veci ne-ar rușină,
Vestind că n'am fost vrednici să fim al nostru tată,
Ingrăți și lași la suflet și lumea ne-ar timbră!

LITERATURĂ.

Un volum de romane de V. R. Buticescu. Anunțăm cu plăcere, că distinsul nostru colaborator dl V. R. Buticescu a dat sub tipar un volum de romane. Cititorii noștri, cari au avut atâtea ocaziuni să se desfășeze în scrierile sale vor primi de sigur cu cea mai mare bucurie aceasta știre. Dl V. R. Buticescu lucrează pe terenul beletristic mai de trei-zeci și cincă de ani, făcându-și un bun nume de novelist. Fiul al Ardealului, s'a inspirat în deosebi de subiecte ardelenesci și a rămas totdeauna credincios graiului neaoș ardelenesc, așa cum vorbește poporul român din câmpia Ardealului. Îată cuvântul pentru care publicul de la noi și mai cu seamă tinerimea de ambele sexe citește atât de drag tot ce scrie densus. De aceea suntem convinși, că toți amatorii romanelor vor grăbi să-și cumpere volumul, prima colecțiune de romane ce publică. În numărul viitor sperăm a putea da detaluri.

La premiul Statului Lazăr de 5000 lei, care se va decerne în sesiunea generală din anul viitor 1902

a Academiei Române, s'aŭ presintat următoarele cărți: Arbore-Ralli (dr. Ecaterina), Mama și copilul sau Igienă practică pentru usul mamelor, ed. I, București 1900. — Gazela (pseudonim), Memoriu descriptiv asupra unui nou balon dirijabil (poligrafiat). — Manicături (dr. M.), Cercetări asupra etiologiei și seroterapiei tusei convulsive (poligrafiat). — Munteanu-Cârnu (V.) și Corneliu Roman, Vinurile României. Studiu economic și chimic, București 1900. (Ca documente: Le sol arable de la Roumanie, Recherches sur les cereales roumaines, Notices sur la ferme de l'école supérieure d'agriculture de Bucarest, Notice sur l'industrie sucrière et sur la betterave a sucre.) — Niculescu (dr. D. D.), Elemente de dentistică, clinică și operatorie, București 1901. — Onciul (Aurel), Dreptul administrativ român. Partea generală, Viena 1900. — Samfirescu (dr. Z.), Amputații osteoplastice experimentale (text român francez), Iași 1901. — Varlam-Ghițescu (Gh.), Trei aplicații practice ale aeronautice. I. Balonul cu cârmă, București 1900. — Urbeanu (dr. A.), Îmbunătățirea alimentației țeranului român, București 1901. — Urechiă (Dr.) Noue elemente de igienă, București 1901.

Istoria renașterii României. Din importanta întreprindere literară a Academiei Române, făcută din fondul principesei Alina Stirbei, a apărut la București nr. III. Acesta e volumul VIII al publicației: „Acte și documente relative la istoria renașterii României“ publicate de Dimitrie A. Sturdza și J. J. Skupiewski. Cuprinde acte și documente din anii 1858 și 1859 până la așezarea lui Alexandru Ion I pe tronul principatelor unite. Acte și documente de cea mai mare însemnătate pentru istoria României, căci ele tratează de unirea ambelor principate. 1167 pagine. Preț 15 lei.

Mateiu Basarab și Vasile Lupu. *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Epoca lui Mateiu Basarab și Vasile Lupu“. — (Decis. 12 aprilie 1899.) Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1903.

O carte pentru învățători. A eșit de sub tipar în Arad, din tipografia „Tribunei Poporului“ un volum intitulat: „Drepturile și datoriile învățătorilor (învățătoarelor) români. Pentru învățători și învățătoarele române de la școalele elementare, superioare populare și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copii; pentru senat școlare (scaune școlare, eforie) confesionale; pentru preoți, direcții școlare, autorități bisericăști, susținători de școale; pentru inspectorate confesionale diocesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiilor, instrucțiilor, hotărârilor și deciziunilor principiare. Scrisă și compusă de dr. Mihai Szabó inspector regesc al comitatului Torontal. Tradusă de Eugen Zaslo profesor. Se poate comandă la autorul în Beichereculmare. Preț 5 coroane 20 fileri.

Calendarele librăriei W. Krafft în Sibiu pe 1902. În editura librăriei W. Krafft în Sibiu au apărut: *Amicul Poporului*, întocmit de I. Popovici, anul al 42-lea, cu cuprins variat și interesant, publicând articoli instructivi, proză naratoare și poezii, povești și notițe, cronica evenimentelor, șematismul statistic al

Românilor din Ungaria (Transilvania nici în calendar nu se mai pomenește.) Are multe ilustrații, în frunte portretul dlui dr. Al. Mocsonyi, noul președinte al Asociației. Preț 60 fileri, plus 10 fil. porto. — *Posnașul*, cunoscutul calendar umoristic, anul VII, bogat ilustrat, cu multe glume; preț 50 fil., plus 10 fil. porto. — *Calendarul Săteanului* conținând părțile calendaristice și nițică lectură scoasă din „Amicul Poporului“. Preț 25 fil. plus 5 fil. porto.

Biblioteca Poporului Român. Sub acest titlu redacțiunea ziarului „Poporul Român“ din Budapesta întemeiază o întreprindere literară menită pentru popor, o bibliotecă scrisă pe înțelesul tuturor. Numărul prim va purta titlul „Moș Călin“. Preț unu esemplar 20 fileri.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Duminică, la 11/24 novembre, după miazăzi „Lumpaciul Vagabundus“ farsă de Nestroy, pentru a treia-oară; seara pentru prima-oară „Zavistia“ dramă în 4 acte de Vasile Leonescu și T. Dușescu-Duța. Marți la 13/26 novembre, pentru a doua oară drama „Zavistie“. S'a pus în repetiție și se va jucă în curând „Prietenul femeilor“ de Al. Dumas fiul. Rolul principal femeiesc va fi susținut de dșoara Titi Gheorghiu.

Reprezentăția teatrală din Seliște, dată în duminică trecută, 11/24 novembre, a reușit escelent. Precum am anunțat în nr. 44 al revistei noastre, s'a jucat comedia în 3 acte „O căsnicie“ de G. V. Ursachy. Rolurile principale au fost ținute cu mult succes de doamnele Maria Draghici, Veturia dr. Stroia, N. Roman, de domnișoara Veturia Pop și de dl V. Roman, cari dimpreună cu dnii N. Hențu, Iuliu Crișan, O. Splimbea, C. Cristiș și I. Iacob s'aŭ achitat bine de rolurile ce au primit. La reprezentație au asistat mulți din Sibiu și din comunele învecinate. Iată câtă atracțiune are o reprezentație teatrală. La finea reprezentației dl Hențu a adresat publicului cuvinte de mulțumită pentru sprijinul călduros. Apoi s'aŭ dus toți la cină comună în Otetul Comunal.

Reprezentăția teatrală română în Bistrița. Reuniunea meseriașilor români din Bistrița a dat duminică la 11/24 novembre o reprezentație teatrală, jucând „Lipitorile satelor“ dramă în 3 acte și 2 tablouri de V. Alexandri. Cele două roluri principale, Vântură-Țară și Jupânul Moise, au fost ținute foarte bine de Vasile Ghișoiu și Ioan Chindriș. Au mai jucat roluri de frunte dșoarele Aurelia Tition, Maria Beșuan și dnii Alesandru Pop, Ioan Găzdac, T. Bogdan. După teatru a urmat dans. În pauză corul a cântat mai multe cântece naționale

MUSICĂ.

Concertul dlui Dimitrie Popovici în Sibiu. Vestitul baritonist, aplaudat de curând la Brașov, dl D. Popovici va da un concert și la Sibiu, duminică în 1 decembrie n. în sala de la „Musikverein.“

Serata literară-musicală a tinerimei universitare române din Cluj s'a ținut joi la 21 novembre n. cu următorul program: 1, Cuvânt de deschidere, rostit de președintele tinerimei dl Ioan Giurgiu; 2,

„Serenada“ de Vidu și „Hora“ de T. Cerne, cântate de corul tinerimei, sub conducerea dlui B. Bașiota stud. med.; 3, Quartet de violină, violă, cello și pian de Willmers, executat de dnii Camil Negrea, Emil Cenariu, Artur Heltner și Cornel Muntean; 4, „Sătira III“ de Eminescu, decl. de dl Aurel Gajia stud. în filoz.; 5, „Dor de mare“ de I. Mureșianu, cântat solo de dl V. Măruțiu, stud. în filoz., acompaniat pe pian de dl C. Muntean; 6, „Spre ideal“ disertație de dl Aurel Ciato, rigurosant în drept; 7, „O remăi“ de V. Șorban, „Cum am aflat ce-i dorul“ de L. N. Cutrupi și „Unde ești“ de G. Cavadia, cântate solo de dl I. Giurgiu, acompaniat de orchestra militară; 8, „Jidanul în raiu“ anecdotă de Th. Speranța, declamată de dl D. Moldovan stud. în drept; 10, „În seșetoare“ de Vidu, cântat de cor.

Concert în Brașov. Corul reuniunii române de cântări din Brașov va da la 3 decembrie n. concert în sala ređutei orașenești.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Visitațiune de biserică și școale în Bihor. Pr. Cuv. Sa părintele vicar episcopesc gr. or. din Oradea-mare *Vasilie Mangra* a vizitat în a doua jumătate a lunii lui novembre mai multe biserici și școale gr. or. române din părțile Vașcoului.

Alegerea de protopresbiter gr. or. în Arad. Pr. Cuv. Sa părintele protosincol Ioan I. Papp, ca comisar consistorial, a convocat sinodul protopresbiteral electoral al tractului Arad pe 29 novembre (12 decembrie) la ora 9 înainte de miazăzi în catedrala gr. ort. română pentru alegerea de protopresbiter al tractului Arad.

De la societatea „Petru Maior“. Comitetul societății de lectură „Petru Maior“ s'a constituit pe anul administrativ 1901—1902 astfel: Președinte: Ioan Lăpădat stud. filoz. Vicepreședinte: Octavian Papp stud. jur. Secretar: Const. Flămând, teolog abs. stud. fil. Cassar: Pompiliu Cioban stud. jur. Controlor: Mircea Pascuțiu stud. tehnic. Notari: Ioan Montani și Marcian Căluțiu stud. jur. Bibliotecar: Octavian Goga stud. fil. Arhivar: Ioan Maior stud. jur. Econom: Antoniu Bălăciu stud. jur.; comisiunea literară: Președinte: Aurel Bratu stud. fil. Referent: Ioan Lupaș stud. fil. Membrii: Octavian Prie stud. fil., Pompiliu Cioban stud. jur., Octavian Goga stud. fil., Teofil Tanco stud. med., Laurențiu Căpușan stud. tehnic, Ion Montani stud. jur. Comisiunea de supraveghere: Nicolae Șiclovan stud. tehnic, Ioan Cădariu stud. jur., Nicolae Olariu stud. jur.

O serbare școlară în Lugos. Dumineca trecută s'a serbat în școala gr. cat. din Lugos, desvălirea portretelor lui Iova și Ecaterina Popovici, cari au lăsat toată averea lor ca fundațiune pentru acea școală. După serviciul divin, s'a celebrat în catedrală parastas de canonicul Ben. Densușianu. Apoi tot publicul s'a întrunit în școala de fetițe, unde protopopul G. Popovici a îndeplinit sfințirea apei, cântând corul reuniunii române gr. cat. de cântări sub conducerea învățătorului Micleu. Canonicul Densușianu a rostit o cuvântare ocașională și s'a rēdicat vëlul de pe portretele făcute de pictorul Teodor cav. de Butkiewicz. O fetiță a declamat o poesie, corul a cântat „Limba dulce“. Dșoara învățătoare Ana Baboiu a cetit o lucrare despre educațiunea femeii. Apoi 5 fetițe au

declamat poema „La ospēțul Dunării“. În fine canonicul Petru Pop, care a presidat actul solemn, a închis festivitatea cu un discurs frumos.

Licențianți în drept. Dnii *Septimiu B. Mureșian* și *Nicolae Roca Velcheranul*, tineri originari din Transilvania, au făcut licența în drept luni la 12/15 novembre, la universitatea din București.

Doctor nou. Dl *Aurel Sava* a fost promovat în 16 novembre n. la universitatea din Cluș doctor în științele politice.

C E E N O U.

Hymen. Dl *Nicolae Logojan*, căpitan în reg. 5 de artilerie, originar din Caransebeș, s'a cununat la 21 novembre n. cu dșoara *Berta Hoffer*, în biserica gr. or. din Komorn; nași au fost dnii maior Ioan Humița din regimentul de inf. nr. 21 și primlocotenentul de artilerie Ozren Karamath; preot cununător, părintele preot campestru Pavel Boldea, care a adresat noiei părechii o cuvântare emoționantă. — Dl *Terentie Popovici* și dșoara *Maria Câmpean* s'au cununat la 24 nov. n. în Tilișca. — Dl dr. *Aurel Sava* și dșoara *Maria Paulina Pop* s'au logodit în Canul-mare.

Reuniune agronomică rom. în comitatul Brașov. Directorul despărțământului brașovean al Asociațiunii, dl profesor Andrei Bărseanu, a convocat, în urma decisiunii despărțământului, pe 22 novembre n. o conferență la Brașov, pentru înființarea unei reuniuni agronomice în comitatul Brașov. Conferența s'a ținut într'una din salele gimnasiului; constatându-se trebuința unei astfel de reuniuni, s'a ales un comitet de 28 persoane, care să conducă mai departe aceasta afacere. Ca convocator al comitetului s'a designat dl Ioan Aron, director al școlii primare din Brașov, cunoscut ca grădinar și ca agricultor.

Statua lui Kogălniceanu. O mișcare de recunoștință s'a pornit pentru eternizarea memoriei marelu bărbat de stat Mihail Kogălniceanu. Măria Sa Doamna Elena Cuza, care se află actualmente la Geneva, a făgăduit că va da și M. Sa o însemnată sumă de bani pentru sporirea fondului destinat ridicării unei statue lui Mihail Kogălniceanu. Statua ilustrului Moldovean, este vorba să fie așezată în piața Unirii la Iași. Într'adevăr că nicăiri n'ar fi mai potrivit locul pentru glorificarea neîntrecutului patriot.

Reuniune de meseriași români în Abrud. Meseriași români din Abrud și Abrud-sat au ținut o întrunire, în care au decis să înființeze o reuniune. Numai decât s'au și votat statutele, cari s'au înaintat apoi spre aprobare. Apoi reuniunea s'a constituit alegându-se președinte dl dr. Laurențiu Pop avocat, vicepreședinte Alexandru Ciura paroc, secretar Ioan Simu paroc, bibliotecar Nicolae Manovici pantofar, cassar: Terențiu Giureșcu croitor, controlor Iuliu Muțiu măsar, inspector Dionisiu Gheonea ferar, apoi 4 membrii ordinari: Dr. Ales. Borzia, Petru Popovici, Hazu și Țișter și 2 suplenți: Coloji și Ales. Mera.

Asociațiune de meseriași români în Lugos. Meseriași români din Lugos au pornit o foarte laudabilă mișcare. S'au pus adecă să înființeze o asociațiune, cum sunt și prin alte locuri printre Români. Adunarea generală constituantă s'a ținut dumi-

necă la 11/24 novembre în sala cea mare a școalelor române gr. or. Președinte ad hoc dl dr. G. Dobrin, notar dl Nic. Jugănar. Adunarea a decis să se înființeze asociația proiectată, a votat statutele și a ales primul comitet în frunte cu dl dr. Cornel Jurca avocat ca președinte. S'au înscris 68 membri.

Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina ș-a ținut adunarea generală în Cernăuți la 17 novembre, sub presiul dlu cons. cav. de Bejan. Întâiu s'a adus la cunoștința adunării încetarea din viață a bar. Eugen Styreca, care a lăsat legate de câte 4000 coroane pentru ambele internate române din Cernăuți. Adunarea ș-a exprimat doliul prin sculare. Apoi s'a decis unanim să se cumpere de la comună o parcelă de 315 m. învecinată cu grădina palatului național. Prin adaugerea parcelei cumpărate, grădina va crește aproape de două ori cât a fost, devenind una din cele mai spacioase din centrul orașului.

Tache Anastasiu pentru Academia Română. La primăvară vor fi doi ani, a murit la București marele proprietar de la Tecuci, Tache Anastasiu, lăsând toată averea sa în valoare de mai multe milioane Academiei Române. Doi frați ai defunctului s'au prezentat nu peste mult cu un alt testament, prin care voia să dovedească că ei sunt adeverații moștenitori. S'a făcut proces, care durează și astăzi. La ultima pertractare ținută în ziua de 22 novembre esperții Minovici, Ionescu și Voinescu au declarat că acest testament este fals, care declarație advocații fraților Anastasiu însădar s'au încercat a o răsturnă. Tribunalul a respins cererea de anulare a primului testament și a fixat termenul pertractării finale pe ziua de 31 ianuarie. Se crede că în urma declarării esperților, va trebui să intervină procurorul contra fraților Anastasiu.

Anunț de carnaval. Reuniunea femeilor române din Sibiu își va ține balul în carnavalul viitor la 25 ianuarie n. în sala cea mare de la „Gessellschaftshaus“.

Au murit: *Mihail Lucaciū*, fost cantor-învățător iubitor și pensionat gr. cat. în Baia-Mare, tatăl părintelui dr. Vasile Lucaciū, la 23 novembre, în etate de 79 ani; — dr. *Augustin Dosa*, candidat de avocat, originar din Chior, în Budapesta la 23 novembre, în etate de 27 ani; — *Paul Cipu*, candidat de avocat, în Varadia, la 14 novembre, în etate de 34 ani. — *Aurel Barbu*, fost funcționar de poștă și telegraf în Aiud, la 24 novembre, în etate de 38 ani.

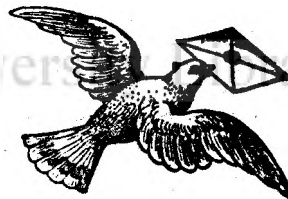
DIN LUME.

Copiii din America. Se anunță din Newyork: În Cleveland (Ohio) nu de mult un grup de peste trei mii de copii și fete s'au dus la ospelul comunal spre a-ș expune primarului dorințele lor în chestia patinagiului din iarna ce vine. Ei au cerut înființarea de cantine bine încălzite în parcurile publice unde să-și poată pune comod patinele și să se odihnească. De asemenea au pretins să se curețe cărările și să se pună oameni de serviciu cari să dea imediat ajutor în cas de accidente. Primarul a propus că va îndeplini toate cererile acestea și a ținut

copiilor un discurs în care a zis: „Pretindeți-ve totdeauna drepturile și stăruiti în pretenția voastră până ce le veți obține. Păstrați această atitudine și când veți fi mari. Atunci nu va mai fi vorbă de monopol și de înăbușirea libertății poporului. Nu lăsați ca băeții mari să bată pe cei mici, cum fac oamenii în vârstă și tari cu cei slabi -- fapt care a adus cu sine situația regretabilă în care ne aflăm“.

Misionara miss Stone are imitatoare. Vestea despre luarea ca prizonieră a misionarei americane miss Elen Stone, a exercitat asupra a două compatriote ale ei un efect remarcabil. Astfel din Paris se scrie că două americane au plecat în Turcia, pentru ca să meargă în acele ținuturi în cari miss Stone a fost făcută prizonieră de către bandiți. Cele două americane vor ca și ele să fie răpite, pentru ca apoi să scrie un roman senzațional. Ele speră că după câțva timp vor fi eliberate de bandiți. Înainte de a pleca cele două femei au depus la o bancă din Paris o sumă mare, ca să se plătească banii de răscumpărare. Cea mai mare dintre cele două americane este o văduvă în vârstă de 28 ani, și se numește Delaney din New-York. Miss Delaney a urmat trupele franceze la Madagaskar trăind în tabăra lor, de unde trimitea telegrame și corespondențe ziarelor americane. Însoțitoarea ei este miss Stetion, în vârstă de 24 ani.

Poșta redacției.

Reșinari. Cu plăcere, dacă vor fi potrivite pentru revista noastră. **Arad.** Mulțumim pentru poeziile trimise. Chestiunea ceea o considerăm complanată.

O. Prea bine. Noi n'avem „abonenti“, ci abonații sau abonați. Cuvântul abonenți s'a introdus în ziaristica de dincoace de repositul

„Luminătorul“ după pronunțarea nemțească, în contra gramaticei românești.

Bistrița. Monologul cerut s'a trimis dimpreună cu o piesă.

Dneî A. C. 1. Coșbuc este însurat și are un băiat de 4-5 ani. — 2. Carnavalul viitor, după toate semnele, are să fie vesel, căci sărăcia e din ce în ce mai mare. 3. Dunărea a une ori îngheață iarna. — 4. Țarul Rusiei are patru fete și nici un fiu.

Dșoarei M. Să publicăm și rețete de bucătărie. Cu?

Blăș. Ne aducem și noi aminte cu multă plăcere de acele zile neuitate. Mulțumiri și salutări.

Călindarul săptămânei.

Dum. XXVI. după Rosalii, ev. 9 dela Luca c. 12, v. 66, gl. 1, a inv. 4

Diua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou
Duminecă 18	M. M. Plat. și Rom.	1 Dec. Oscar
Luni 19	P. Avdie	2 Bibiana
Marți 20	C. Grigorie Dec.	3 Francisc Xav.
Mercuri 21	(?) <i>Intr. in bis.</i>	4 Barbara
Joi 22	A. Filimon	5 Sava
Vineri 23	P. Amfilochie	6 Nicolae
Sâmbătă 24	M. Climent papa	7 Ambrosie

Apropiindu-se finea anului, rugăm cu insistență pe toți cei ce primesc foaia noastră și încă n'au achitat abonamentul să binevoiască a-l respunde. Abonamentul se plătește înainte și nu în urmă. Abonații cari nu țin cont de aceasta, ne încercă socotelile și ne îngreunează situația, căci noi trebuie să plătim regulat în tipografie.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.